

STEFAN ZWEIG

BİR KADININ YAŞAMINDAN 24 SAAT BİR YÜREĞİN ÖLÜMÜ

UZUN ÖYKÜ

Çeviri: GÜLPERİ SERT

15.
BASKI

STEFAN ZWEIG
BİR KADININ
YAŞAMINDAN 24 SAAT
—
BİR YÜREĞİN ÖLÜMÜ

24 Stunden aus dem Leben einer Frau / Untergang eines Herzens, Stefan Zweig
© 2009, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2009

15. basım: Eylül 2016, İstanbul

Bu kitabın 15. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Şebnem Sunar

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası

Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. Gelincik Sokak No: 6 Kat: 3 Güven İş

Merkezi, Bağcılar, İstanbul

Sertifika No: 22749

ISBN 978-975-07-1055-1

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750710551

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

STEFAN ZWEIG
BİR KADININ
YAŞAMINDAN 24 SAAT
BİR YÜREĞİN ÖLÜMÜ

UZUN ÖYKÜ

Almanca aslından çeviren

Gülperi Sert

Stefan Zweig'in Can Yayınları'ndaki diğler kitapları:

Dünün Dünyası, 1985

Amok Koşucusu, 1990

Yarının Tarihi, 1991

Lyon'da Dügün, 1992

İnsanlığın Yıldızının Parladiğı Anlar, 1995

Günlükler, 1997

Satranç, 1997

Değişim Rüzgârı, 1998

Amerigo, 2005

Sabırsız Yürek, 2006

Marie Antoinette, 2006

Joseph Fouché, 2007

Rotterdamlı Erasmus, 2008

Balzac, 2009

Macellan, 2010

Clarissa, 2010

Hayatın Mucizeleri, 2011

Montaigne, 2012

Vicdan Zorbalığa Karşı ya da Castello Calvin'e, 2014

Üç Usta / Balzac, Dickens, Dostoyevski, 2015

Mary Stuart, 2016

STEFAN ZWEIG, 1881'de Viyana'da doğdu. Avusturya, Fransa ve Almanya'da öğrenim gördü. Savaş karşıtı kişiliğiyle dikkat çekti. 1919-1934 yılları arasında Salzburg'da yaşadı, Nazilerin baskısı yüzünden Salzburg'u terk etmek zorunda kaldı. 1938'de İngiltere'ye, 1939'da New York'a gitti, birkaç ay sonra da Brezilya'ya yerleşti. Önceleri Verlaine, Baudelaire ve Verhaeren çevirileriyle tanındı, ilk şiirlerini ise 1901'de yayımladı. Çok sayıda deneme, öykü, uzun öykünün yanı sıra büyük bir ustalıkla kaleme aldığı yaşamöyküleriyle de ünlüdür. Psikolojiye ve Freud'un öğretisine duyduğu yoğun ilgi, Zweig'in derin karakter incelemelerinde ifade bulur. Özellikle tarihsel karakterler üzerine yazdığı yorumlar ve yaşamöyküleri, psikolojik çözümler bakımından son derece zengindir. Zweig, Avrupa'nın içine düştüğü siyasi duruma dayanamayarak 1942'de Brezilya'da karısıyla birlikte intihar etti.

GÜLPERİ SERT, 1982'de A.Ü. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'ndan mezun oldu. A.Ü. Eğitim Fakültesi'nde ve Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde çalıştı. 1993-1997 yılları arasında Friedrich Wilhelm Üniversitesi Doğu Dilleri Enstitüsü'nde Türkçe, Çeviri ve Çağdaş Türk Edebiyatı dersleri verdi. 1998'de Dokuz Eylül Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi'nde Mütercim Tercümanlık Bölümü'nü kurdu. Aynı fakültede profesör olan Sert, Mütercim Tercümanlık Bölümü Başkanlığı'nı ve Almanca Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı Başkanlığı'nı eşzamanlı olarak yürütüyor.

İçindekiler

Çevirmenin önsözü	11
Bir Kadının Yaşamından 24 Saat	13
Bir Yüreğin Ölümü	85

Çevirmenin önsözü

Elinizdeki bu kitap Stefan Zweig'dan çevirdiğim dördüncü kitap. İki uzun öyküden oluşan bu kitapta Zweig'in yine kahramanlarının iç dünyasına girdiğini, psikolojik tahliller yaptığını görüyoruz. Birinci öyküde bir kadının yaşadığı ve üzerinden bir insan ömrü kadar zaman geçtiği halde unutamadığı bir olay anlatılmaktadır. Yaşamının sadece yirmi dört saatini kapsayan, ancak şokundan yıllarca kurtulamadığı bu olayı Mrs. C. hiç tanımadığı bir yabancıya anlatır. Kendine bile itiraf edemediği, kabul edemediği gerçeği bir daha hiç görmeyeceği bir yabancıya anlatarak ruhunu ve beynini bu ağır yükten kurtarmak ister.

İkinci öyküde ise kızına ve karısına iyi bir hayat sağlamak için hayatı boyunca çalışmış, kendini ve yaşamayı unutmuş yaşlı bir adamın, her iki kadın için hiçbir değerinin olmadığını anladığı anda kendisiyle yaptığı iç hesaplaşmasını okuyoruz. Anlatılan sadece bir babanın, bir kocanın iç dünyası değil, bir insanın, koca evrende yapayalnız, insansız, kimsesiz kalan bir insanın iç dünyası. Fedakârlığının karşılığında beklediği sevgiyi ve saygıyı bulamayan bir insanın yavaş yavaş hayattan kopması ve huzuru ölümün soğuk kucığında arayışı.

İnsanın içini burkan, düşündüren, evrendeki yalnızlığını hatırlatan, dokunduran iki öykü. Zweig'in insan sevgisini her cümlede okura hissettirdiği, anlattıklarını okurun gözünde canlandırabildiği iki güzel öykü.

Yıllar önce "Bir Kadının Yirmi Dört Saati" ve "Yürek Çöküntüsü" adıyla çevrilen bu iki öyküyü farklı başlıklarla çe-

virmeyi tercih ettim. Çünkü her çeviri yeni bir yorum, yeni bir algılamadır. Özgün başlığı “Vierundzwanzig Stunden aus dem Leben einer Frau” olan ilk öyküde, yukarıda da değindiğim gibi, bir kadının yaşamında çok önemli bir yere sahip bir gün, milyonda bir insanın yaşayabileceği, unutulması imkânsız bir yirmi dört saat anlatılmaktadır. Bu nedenle “Bir Kadının Yaşamından 24 Saat” başlığını uygun gördüm. Özgün başlığı “*Untergang eines Herzens*” olan diğer öyküde ise, *Untergang* sözcüğü çökmek, batmak, yok olmak anlamına gelmektedir. Öykünün içeriğine baktığımızda, yaşlı bir adamın yavaş yavaş ve isteyerek ölüme gittiğini görüyoruz. Bu nedenle “Bir Yüreğin Ölümü” başlığını tercih ettim.

Çeviride uyguladığım yönetime gelince; okuru yazara götürmek, ne anlattığı kadar nasıl anlattığını da vurgulamak ve okurun eseri, yazarın özgün dilinde okuyormuş gibi zevk almasını sağlamak ve bunu yaparken de anlaşılır olmak.

GÜLPERİ SERT
Şubat 2009

BİR KADININ YAŞAMINDAN
24 SAAT

Savaştan on yıl önce Riviera'da kaldığım küçük pansiyonda masada otururken beklenmedik bir biçimde şiddetli bir kavgaya, hatta karşılıklı nefret ve hakarete varmasına ramak kalan sert bir tartışma çıktı. İnsanların çoğunun muhakeme gücü körleşmiştir. Kendilerine doğrudan dokunmayan, sivri ucu ısrarla sert bir şekilde duyularına kadar nüfuz etmeyen şey, onları neredeyse hiç harekete geçirmez; ancak gözlerinin önünde cereyan eden, duygularına dokunacak en ufak şey bile içlerinde ölçüsüz bir tutkuyu ateşler. İşte o zaman duyarsızlıklarının yerini gereksiz ve aşırı öfke alır.

İşte zaman zaman yemekte bir araya gelen, kendi halinde sıradan insanların oluşturduğu, çoğu zaman havadan sudan konuşan, pek derin konulara girmeyen, ufak tefek şakalar yapan, yemekten sonra ise dağılıveren grubumuzda da böyle oldu: Alman evli çift dolaşmaya ve amatörce fotoğraf çekmeye, keyfine düşkün Danimarkalı adam o sıkıcı balık avına, kibar İngiliz bayan kitaplarının başına, İtalyan evli çift Monte Carlo'ya kaçamak yapmaya giderlerdi; ben ise ya bahçedeki koltuğa kurulum, tembellik ederdim ya da çalışırdım. Ancak bu kez hepimiz bu sert tartışmayla yerimizde çakılıp kaldık; aramızdan biri kalkmak için müsaade istediğindeyse, her

zamanki gibi nazik bir şekilde değil, tam tersine biraz önce dediğim gibi öfkeye dönüşen bir kızgınlıkla ayağa fırladı.

Ancak şu da bir gerçek ki, masada oturan küçük grubumuzun dizginlerini koparan olay da yeterince tuhaftı. Yedimizin kaldığı bu pansiyon, dışardan bakıldığında müstakil bir villa gibi duruyordu –ah, kayaların oyarak şekil verdiği kıyı, pencerelerden nasıl da harika görünüyordu!– fakat aslında büyük Palace Hotel’e ait, fiyatı daha uygun bir ek binaydı ve aynı bahçe içindeydi, bu nedenle bizler otelin konuklarıyla sürekli temas halindeydik. Bir gün önce ise otelde fevkalade bir skandal patlak vermişti. Öğle treniyle saat on ikiyi yirmi geçe (zamanı tam olarak vermekte bir sakınca görmüyorum, çünkü hem bu olay hem de o heyecanlı tartışmamız açısından önemli) bir Fransız genç gelmiş ve kıyı tarafında denize bakan odalardan birini kiralamıştı, bu bile onun zevkine düşkün biri olduğunu gösteriyordu. Fakat sadece şık giyimli olduğu için değil, sıra dışı ve fevkalade yakışıklılığıyla da dikkat çekiyordu. Bir genç kızını anıdın ince uzun yüzünün ortasındaki ipek gibi yumuşak sarı bıyıkları, şehvetli sıcak dudaklarını kaplıyordu. Açık tenli alnını yumuşak, kahverengi, dalgalı saçları süslüyordu, yumuşak bakışlarıyla baktığı her şeyi okşuyordu – her şeyi yumuşak, okşayıcı ve sevgi doluydu ve yapmacıklıktan uzak ve doğaldı. Uzaktan bakıldığında büyük moda mağazalarının vitrinlerinde, elinde bastonu, ideal yakışıklı erkeği temsil eden balmumundan yapılmış heykelleri andırıyordu, yakından bakıldığında ise, bıraktığı bütün kibirli izlenim yok oluyordu; çünkü çok nadir de olsa, ondaki bu sevimlilik doğasından, benliğinden kaynaklanıyordu. Yanından geçtiği herkesi aynı mütevazılık ve samimiyetle selamlıyordu ve her fırsatta ister istemez ortaya çıkan zarafetini gözlemlemek gerçekten hoştu.

Bayanlardan biri vestiyere yöneldiğinde hemen mantosunu getiriyordu, her çocuğa sempatik bir şekilde gülümsüyor ve onunla şakalaşyordu, hem canayakın hem de mesafeliydi – kısacası, Tanrı'nın kutsadığı kullarından biriydi: Aydınlık yüzü ve gençliğinin canlılığıyla diğer insanların hoşuna gitmesi ona başka bir güzellik veriyordu. Varlığıyla otelin çoğu yaşlı ve hastalıklı olan konuklarına adeta ilaç gibi geliyordu; gençliğinin canlılığı ve bazı insanlara bahşedilen çevik ve hayat dolu tavırlarıyla herkesin sempatisini kazanmıştı. Gelişinin üzerinden henüz iki saat geçmişti ki, şişman, rahatına düşkün Lyonlu fabrikatörün on iki yaşındaki Annette ve on üç yaşındaki Blanche adlı kızlarıyla tenis oynamaya başlamıştı bile. Kızların zarif, narin ve içine kapanık anneleri Madame Henriette, iki kızının yabancı genç adamla flört edişini gülümseyerek sessizce izliyordu. Akşamleyin bir saat satranç masasında bizi seyretti, arada bir küçük hoş hikâyeler anlattı, kocası iş arkadaşlarıyla domino oynarken Madame Henriette ile terasta dolaştı. Akşamın geç saatlerinde ise onu otelin sekreteriyle büronun loş ışığında çok samimi bir şekilde konuşurken gördüm. Ertesi sabah Danimarkalı arkadaşımız balığa çıktığında ona eşlik etti ve bu konuda fevkalade bilgili olduğunu gösterdi; sonrasında ise Lyonlu fabrikatör ile uzun süre siyaset üzerine sohbet etti ve aynı şekilde iyi bir sohbet arkadaşı olduğunu kanıtladı; çünkü şişman fabrikatörün arada bir attığı kahkahalar, kıyıya vuran dalgaların sesini bastırıyordu. Yemekten sonra –durumun anlaşılması için zamanı nasıl geçirdiğini tam olarak belirtmem lazım– Madame Henriette ile kahve içip bir saat bahçede baş başa kaldı, kızlarıyla yine tenis oynadı, Alman evli çiftle salonda sohbet etti. Saat altıda mektup atmaya gittiğimde, garda ona rastladım. Özür dilemesi gerekiyormuş gibi telaşla bana doğru geldi ve birdenbire çağrıldığını, ancak

iki gün sonra döneceğini söyledi. Akşamleyin gerçekten de yemek salonunda yoktu, ancak olmayan sadece varlığıydı; çünkü tüm masalarda herkes sadece ondan bahsediyor, onun hoş ve canlı doğasını övüyordu.

Gece, sanırım saat on birdi, açık pencereden bahçedeki huzursuz çığlık ve bağırışmaları duyduğumda, bir kitabı bitirmek için odamda oturuyordum, bitişikteki otelde gözle görülür bir hareketlilik vardı. Merak ettiğim için değil de, daha çok rahatsız olduğumdan, çarçabuk elli basamağı indiğimde, otelin konuklarıyla çalışanlarını telaşlı bir koşuşturma içinde buldum. Kocasını her zaman ki dakikliğiyle Namurlu arkadaşıyla domino oynarken, Madame Henriette her akşam kıyı boyu yaptığı gezintiden hâlâ dönmemişti ve başına bir şey gelmiş olmasından endişe duyuluyordu. Başka zaman ağırkanlı ve keyfine düşkün biri olan fabrikatör bir boğa gibi kıyıda koşuşturuyor ve heyecandan kısılmış sesiyle, "Henriette! Henriette!" diye gecenin karanlığında bağırıyor, sesi ölümcül bir yara almış büyük ilkel hayvanların haykırışını andırıyordu. Garsonlar ve uşaklar telaş içinde merdivenlerden inip çıkıyordu, bütün konuklar uyandırıldı ve jandarmaya telefon edildi. Bütün bu kargaşanın ortasında bu şişman adam, düğmeleri açık yeleğiyle kâh sendeleyerek kâh sert adımlarla gecenin karanlığında deli gibi hıçkırarak, "Henriette! Henriette!" diye haykırıyordu. Bu arada yukarıda uyuyan çocuklar uyanmış, üzerlerinde gecelikleri, pencereden dışarıya doğru seslenerek annelerini çağırıyorlardı, babaları onları yatıştırmak için hemen yukarıya yanlarına çıktı.

İşte bundan sonra sözcüklerle anlatılması imkânsız korkunç bir şey oldu; çünkü fevkalade gergin ve olağanüstü durumlar insan davranışları üzerinde öyle bir etki yapar ki, ne bir resim ne de bir söz onu aynı şimşek hızıyla tasvir edebilir. Şişman ve iriyarı adam birdenbire

bitkin ve öfkeli bir yüzle gıcırdayan basamaklardan indi. Elinde bir mektup vardı. Zar zor anlaşılır sesiyle personel şefine, "Herkesi geri çağırın!" dedi. "Herkesi geri çağırın, aramaya gerek yok. Karım beni terk etmiş."

Öldürücü bir yara almış adamın gerginlikten kaynaklanan tavrında öyle olağanüstü bir hal vardı ki, me-raktan etrafını saran insanlar birdenbire korku, utanç ve şaşkınlık içinde geri çekildi. Son gücüyle, hiçbirimizi fark etmeden yanımızdan geçip okuma salonuna girdi, ışığı kapattı; derken ağır, devasa bedeninin bir koltuğa yığıldığı duyuldu. Ve bu korkunç acı, hepimizin, hatta en du-yarsız olanımızın üzerinde bile yıkıcı bir etki yarattı. Garsonların hiçbiri, konuklardan hiç kimse gülümseme-ye ya da üzülmesine dair bir kelime söylemeye cesaret edemiyordu. Tek bir kelime etmeden, bu duygu patla-masından utanmış bir şekilde hepimiz yavaş yavaş odalarımıza çekildiğimizde, paramparça olmuş, tükenmiş bu adam, ışıkların birbiri ardına söndürüldüğü, insanların fısıldaştığı, alçak sesle konuştuğu, mırıldandığı binadaki karanlık odada yapayalnız hıçkırıyor ve inliyordu.

Gözlerimizin ve duyularımızın önünde şimşek hı-zıyla gelişen bu olayın genelde can sıkıntısına ve kaygı-sızca zaman öldürmeye alışkın bizleri çok sarstığını söylemeye gerek yok. Sonrasında yemek masamızda patlak veren ve şiddetli bir kavgaya dönüşmesine ramak kalan o tartışmanın çıkış noktası bu şaşırtıcı olay olmakla birlikte asıl neden, birbirinden tamamen farklı düşünen insan-ların öfkeli karşılaşması, ilkelerini tartışmasıydı. Yıkılmış adamın öfke krizi içinde buruşturup yere attığı mektubu okuyan bir oda hizmetçisinin gevezeliği nedeniyle Ma-dame Henriette'in yalnız değil, büyük olasılıkla genç Fransız'la gittiği kısa süre içinde anlaşılıyordu. İnsanların ona duyduğu sempati çarçabuk kaybolmuştu. İlk bakışta bu küçük Madame Bovary'nin daha şık, genç bir deli-

kanlıyı keyfine düşkün, taşralı eşine yeğlemesi çok doğal ve anlaşılır gelebilir. Ancak bütün otel halkını bu denli hayrete düşüren şey fabrikatörün, kızlarının, hatta Madame Henriette'in daha önce bu Lovelace'ın¹ hiç görmemiş olmasıydı, başka bir deyişle akşam vakti terasta yapılan iki saatlik sohbetin, bahçede kahve içilirkenki bir saatlik konuşmanın, yaklaşık otuz üç yaşında namuslu bir kadının kocasını ve çocuklarını gecenin bir yarısında terk etmesi, hiç tanımadığı şık bir delikanlının peşine takılıp gitmesi için yeterli olmasıydı. Masadakiler ne olduğu açık seçik belli olan bu olayı, birbirine âşik çiftin ikiyüzlülüğü, bir aldatmacası ve haince bir manevrası olarak nitelendiriyordu: Madame Henriette'in bu genç adamla uzun zamandır gizli bir ilişkisi olduğundan ve bu kadın avcısının sadece kaçışın ayrıntılarını belirlemek için geldiğinden hiç kuşku duymuyorlardı, çünkü –böyle mantık yürütüyorlardı– namuslu bir kadının iki saatlik bir dostluktan hemen sonra ilk işaretle kaçıp gitmesinin imkânsız olduğunu düşünüyorlardı. Ben ise farklı düşünmekten keyif alıyordum. Uzun yıllar hayal kırıklığı yaşamış, sıkıcı bir evlilik sürdürmüş bir kadının, hayat dolu ve enerjik birinin çağrısına kapılacağı ihtimalini tüm gücümle savundum, hatta bunun mümkün olduğunu söyledim. Benim bu beklenmedik muhalefetim karşısında tartışma hemen genelleştirildi ve hem Alman hem de İtalyan evli çiftin, *cup de foudre*'in² bir delilik, hatta tatsız bir roman fantezisinden başka bir şey olmadığını aşağılarcasına söylemeleriyle ateşli bir hal aldı.

Ancak bu kavga'nın fırtınalı gidişatını baştan sona burada anlatmanın gereği yok: Sadece *Professionals der*

1. Samuel Richardson'un *Clarissa* (1748) adlı romanında Robert Lovelace baygın olan kadın kahramana tecavüz eder. (Ç.N.)

2. (Fr.) Yıldırım aşkı. (Ç.N.)

*Table d'hôte*¹ zengin fikirlidir, bir masada oturanların arasında çıkan tartışmadaki argümanlar ise öylesine bulunduğu için sıradan ve basittir. Tartışmamızın neden hızlı kırıcı bir biçim aldığı açıklamak da zor; sanırım bu öfke şöyle başladı: Her iki koca da ister istemez eşlerinin böylesi bir çukura ve tehlikeye düşmeyeceklerini iddia ettiler. Benim sözlerim üzerine ise, böyle bir şeyi, kadın ruhunun tesadüfi ve çok ucuz yöntemlerle fethedilebileceği gibi yanlış yargısı olan bir bekâr söyleyebilir ancak, diyerek karşı çıktılar: Bu bile beni biraz kızdırmaya başlamıştı ki, Alman bayan bu dersi öğretici bir şekilde kapatmak isteyip de, bir yanda gerçek kadınların, öte yanda Madame Henriette gibi “doğasında orospuluk yatan” kadınların olduğunu söylediğinde, sabrım taşı ve ben de saldırmaya başladım. Bir kadının, hayatının bazı anlarında istemeden ve farkında olmadan bazı gizli güçlerin esiri olabileceği gerçeğini reddetmenin altında, insanın kendi içgüdülerinden, doğasındaki şeytanlıklardan korkmasının yattığını, bazı insanların kendilerini “kolay baştan çıkarılanlar”dan daha güçlü, daha namuslu, daha temiz hissetmekten zevk aldıklarını söyledim. Bir kadının kendisini içgüdülerine özgürce bırakmasını, tutkularının peşinden gitmesini, genelde olduğu üzere kocasının kollarında, gözleri kapalı onu aldatmasından daha dürüstçe bulduğumu belirttim. Söylediklerim aşağı yukarı bundan ibaretti, diğerleri Madame Henriette’e saldırdıkça ben (gerçekte kendi duygularımı da aşmıştım) onu daha da ateşli savunur hale geldim. Benim bu heyecanım –üniversitelilerin deyimiyle– her iki evli çifti mat etmişti, öyle ki dördü birden birbiriyle pek uyumlu olmasalar da, birbirlerinden güç alarak üzerime geldi; yaşlı

1. (Fr.) Aslında ev sahibinin masası demektir. Bir otel ya da restoranda tüm müşterilerin oturduğu masa. (Ç.N.)

Danimarkalı bey neşeli bir yüzle elinde saati, bir futbol maçını yöneten hakem gibi oturmuş, arada bir kemikli parmaklarıyla masaya vurup “*Gentlemen, please,*”¹ diyordu. Fakat bu sadece bir dakika etki ediyordu. Beylerden biri öfkeden kıpkırmızı kesilerek üç kez masadan kalkmış ve karısı tarafından güçlükle yatırılmıştı – kısacası, bir on on beş dakika daha geçseydi, tartışmamız bir kavga dövüşle son bulacaktı, neyse ki Mrs. C. yatıştırıcı bir merhem gibi konuşmamızın köpüren dalgalarını düzeltti.

Mrs. C., beyaz saçlı, kibar, yaşlı İngiliz bayan masamızın fahri başkanıydı. Yerinde dimdik oturur, herkese aynı samimiyeti gösterir, pek konuşmaz, ancak büyük bir ilgiyle dinler ve bakışlarıyla insanı rahatlatırdı. Aristokrat doğasından fevkalade oturaklılık ve huzur saçardı. Her birimize ayrı ayrı ince bir nezaket göstermesine rağmen, herkese karşı belli bir mesafede dururdu: Çoğu zaman kitaplarıyla bahçede otururdu, bazen piyano çalar, nadiren insanların arasına ya da yoğun bir tartışmaya katılırdı. Buna rağmen, hepimizin üzerinde olağanüstü bir güce sahipti. Çünkü daha ilk seferinde konuşmamıza müdahale eder etmez, hepimiz çok gürültü çıkardığımız ve kendimize hâkim olamadığımız duygusuna kapılıp utandık.

Mrs. C., Alman beyin öfkeyle yerinden fırlayıp tekrar masaya oturduğu sert aradan yararlanmıştı. Beklenmedik bir şekilde açık ve gri renkli gözlerini kaldırdı, bir an için kararsızlıkla bana baktı ve sonrasında neredeyse nesnel bir açıklıkla konuyu kafasında değerlendirdi.

“Söylediklerinizi yanlış anlamadıysam, Madame Henriette’in, bir kadının elinde olmadan birdenbire bir maceraya sürüklenebileceğini, böyle bir kadının bir saat

1. (İng.) Beyler lütfen. (Ç.N.)

önce yapmayı kesinlikle aklından bile geçirmeyeceği davranışlarda bulunabileceğini ve bu nedenle suçlanmaması gerektiğini söylüyorsunuz, öyle mi?”

“Kesinlikle buna inanıyorum, saygıdeğer bayan.”

“Ancak bu durumda her türlü ahlaki hüküm tamamen anlamsız olur ve her türlü ahlak kuralının çiğnenişi haklı bir nedene dayandırılır. Eğer siz gerçekten Fransızların dediği gibi, *crime passionnel*'in¹ cinayet olmadığını düşünüyorsanız, o zaman devlet mahkemelerine ne gerek var? Her suçta bir tutku aramak ve bu tutku nedeniyle özür bulmak için çok iyi niyet gerekmez ve siz inanılmaz derecede iyi niyetlisiniz,” dedi gülümseyerek.

Sözlerinin netliği ve neredeyse neşeli tonu beni çok rahatlattı ve elimde olmadan onun o açık tavrını taklit edip yarı şaka yarı ciddi şöyle yanıt verdim: “Kuşkusuz devletin mahkemesi bu tip olayları benden daha sert değerlendiriyor; onun görevi genel ahlak kurallarını ve gelenekleri acımasızca korumaktır; bu da onun insanları affetmesini değil, yargılamasını gerektiriyor. Kaldı ki resmî kimliği olmayan ben, neden bir savcının rolünü üstleneyim ki: Ben savunmayı tercih ediyorum. İnsanları yargılamaktan değil, anlamaya çalışmaktan zevk alıyorum.”

Mrs. C. bir süre açık, gri gözleriyle bana baktı ve bir an tereddüt etti. Beni doğru anlamadığından korkup sözlerimi İngilizce tekrarlamaya hazırlanıyordum ki, tuhaf bir ciddiyetle, sanki bir sınavdaymışız gibi sorular sormaya devam etti:

“Bir kadının, kocasını ve iki çocuğunu gerçek aşkı olup olmadığını bilmediği bir adam uğruna bırakmasını çirkin ve aşağılayıcı bulmuyor musunuz? Pek genç de sayılmayan ve hiç değilse çocukları adına özsaygısı ol-

1. (Fr.) Tutku cinayeti. (Ç.N.)

ması gereken bir kadının, böylesi hafif davranışını gerçekten affeder misiniz?”

“Tekrar ediyorum saygıdeğer bayan,” diye ısrar ettim, “bu konuda karar vermek ya da yargılamak benim işim değil. Biraz önce abarttığımı size itiraf etmekte bir sakınca görmüyorum – o zavallı Madame Henriette kuşkusuz bir kahraman değil, maceracı bir ruh da değil, bir *amoureuse*¹ hiç değil. Onu tanıdığım kadarıyla sıradan bir insan, zayıf bir kadın, cesurca isteğinin peşinden gittiği için biraz saygı, daha çok da merhamet duyuyorum, çünkü bugün değilse bile, kuşkusuz yarın son derece mutsuz hissedecek kendisini. Belki aptalca, hatta aceleci davranmış olabilir, fakat kesinlikle basit ve adice değil, bu nedenle daha önce olduğu gibi, her kim olursa olsun bu zavallı, mutsuz kadını küçümsemesine karşı çıkarım.”

“Ve siz ona karşı aynı saygıyı duyuyor musunuz? Önceki gün bir arada oturduğunuz namuslu kadınla, dün yabancı bir adamla kaçıp giden kadın arasında bir fark görmüyor musunuz?”

“Kesinlikle. En ufak, en küçük bir fark görmüyorum.”

“*Is that so?*”² Farkında olmadan İngilizce konuşmuştu: Tüm bu konuşma onu tuhaf bir şekilde meşgul etmiş olmalıydı. Ve kısa bir an sonra net bakışlarını soru sorarcasına tekrar kaldırdı.

“Peki diyelim ki yarın Madame Henriette’i Nice’te gördünüz, o genç adamın kolunda, onu selamlar mısınız?”

“Gayet tabii.”

“Peki onunla konuşur musunuz?”

“Gayet tabii.”

1. (Fr.) Âşık kadın. (Ç.N.)

2. (İng.) Öyle mi? (Ç.N.)

Edebiyat tarihinin büyük isimlerinden Stefan Zweig, gözlemleri ve acı dolu geleceği öngören duyarlılığıyla XX. yüzyıl Avrupası'na damgasını vurmuş bir aydındı.

Stefan Zweig'in psikolojiye ve Sigmund Freud'un öğretisine duyduğu ilgiyi yansıtan *Bir Kadının Yaşamından 24 Saat* ve *Bir Yüreğin Ölümü* adlı eserlerini bir araya getirdiğimiz bu kitap, yazarın öykü sanatındaki olağanüstü becerisini gözler önüne seriyor. İnsan ruhunun en karmaşık duygularından biri olan tutkuyu olanca canlılığıyla dile getiren öyküler bunlar. *Bir Kadının Yaşamından 24 Saat*, duygularının peşinden korkusuzca giden bir kadının apansız yön değiştiren yaşamını konu alıyor. *Bir Yüreğin Ölümü* ise, ruh ikizini Lev Tolstoy'un unutulmaz kahramanı İvan İlyiç'te bulduğumuz yaşlı bir adamın, ailesinden ve yaşamdan uzaklaşmasını öykülüyor.

Düşsel ve tarihsel karakterler üzerine yazdığı biyografilerinde olduğu kadar öykülerinde de karakterleri kendine özgü derin, ince-likli ruh çözümlenmeleriyle betimleyen Zweig'in bu kitapta buluşturduğumuz iki uzun öyküsü, edebiyat tarihinde Freud'un çözümlediği yapıtlar olarak özel bir anlam da taşıyor.

Kapak resmi: ERNST LUDWIG KIRCHNER

ISBN 978-975-07-1055-1

9 789750 710551